

WARSZAWA WIERSZY

| festiwal poetycki Domu Literatury

idea

Wiersze mówią rzeczy ważne i poruszające. Otwierają wyobraźnię, dają do myślenia. Potrafią bawić i niepokoić. Są wolne i uczą wolności. Uczą wychodzenia z ciasnych ram nawyków i wmówień. Uczą pytać i szukać, nie godzić się na kłamstwo i blichtr, zawsze być w drodze. I jednocześnie przechowują w sobie potrzebę prawdy, intuicję sensu, nadzieję. Jest w nich nieoczywista mądrość, tajemnica, odwaga wyruszenia w nieznanne, żywa obecność słów, w których odcisnęło się czyjeś doświadczenie. Dlatego umieją stać się darem i formą bliskości – po ludzku ważnej, prawdziwej.

W takie wiersze warto się wsłuchiwać, warto się do nich zbliżyć, żyć w ich realnej obecności – zwłaszcza dziś, w świecie słów udręczonych i chorych, coraz bardziej wydrążonych ze znaczenia. Warto też pamiętać, że poezja jest „zmysłem udziału”, że angażuje, wyostrza widzenie, pogłębia doświadczenie i zarazem otwiera je na nowe rejestry współodczuwania i współobecności.

Formą przełożenia na konkretne działania takiego rozumienia poezji ma być „Warszawa wierszy” – festiwal poetycki Domu Literatury, wyrastający z przekonania, że Warszawa może stać się przestrzenią twórczej obecności wierszy na różne sposoby wpisywanych w tkankę miasta i żyjących w nim nie tylko podczas trwania festiwalu.

przestrzeń rezonansu

Działaniami składającymi się na „Warszawę wierszy” chcemy budować przestrzeń, w której wiersze będą mogły wybrzmieć ze szczególną siłą – w sposób otwierający je na miejską codzienność, a jednocześnie tak, by spotkanie z wierszem mogło stać się doświadczeniem głębokim, oczyszczającym, świątecznym. W naszym myśleniu o „Warszawie wierszy” ważna jest metafora „domu poezji” ukonkretniona w przestrzeni Domu Literatury. Ważna jest też stołeczność Warszawy – miasta, które może i powinno być „stolicą polskiej poezji”. To spotkanie „domu” i „stolicy” otwiera perspektywę dla działań, które ideę tworzenia miejsca dla poezji (we współczesnym świecie, w życiu społeczności i konkretnych ludzi) sprowadzają do konkretności, do uobecnień wierszy w realnej przestrzeni miasta, do rzeczywistych spotkań z poezją i poetami, a jednocześnie Warszawę – otwartą dla wierszy i zarazem z wierszy

tworzoną – zmieniają w przestrzeń zadomowienia dla słów poezji i dla związanych z nimi doświadczeń.

żywa obecność

Istotną rolę w „Warszawie wierszy” odgrywała będzie twórczość poetów na różne sposoby z Warszawą związanych, współtworzących ją dawniej i dziś swoimi wierszami i swoją obecnością. Dotyczy to zarówno twórców mocno wpisanych w warszawski pejzaż kulturowy, mieszkających w tym mieście przez lata, jak i tych, dla których Warszawa była ważnym miejscem krócej, ale intensywnie. Dotyczy to także warszawskich twórców piszących w językach innych niż polski – jak kiedyś poeci jidysz, czy obecnie białoruscy i ukraińscy. Jednocześnie kolejnym edycjom festiwalu patronowali będą poeci nie zawsze bezpośrednio kojarzeni z Warszawą, ale szczególnie ważni dla polskiej poezji. W tym roku jest to Wisława Szymborska – w stulecie jej urodzin.

zmysł udziału

Z twórczości poetów patronujących „Warszawie wierszy” w kolejnych latach weźmiemy motywy przewodnie poszczególnych edycji festiwalu. W roku 2023 takim motywem – ogniskującym na sobie festiwalowe działania – jest formuła „zmysł udziału” nawiązująca do wiersza Szymborskiej zatytułowanego „Rozmowa z kamieniem”.

„Zmysł udziału” odsyła – między innymi – do aktywnego uczestnictwa w świecie, do brania odpowiedzialności za jego kształt i za fundujące go wartości. Szymborska „zmysł udziału” wiąże bezpośrednio z wyobraźnią. Pisze: „masz zaledwie zamysł tego zmysłu, / ledwie jego zawiązek, wyobraźnię”. Obie wpisane w „zmysł udziału” intuicje: „potrzeby uczestnictwa” i „pracy wyobraźni” są ważne w kontekście poezji, ale ważne są też szerzej – kulturowo oraz społecznie. I w tak nakreślonej perspektywie sytuować się będą wszystkie działania tworzące „Warszawę wierszy” – zorientowane na uobecnianie konkretnych wierszy, na żywy, angażujący kontakt z nimi, a zarazem otwarte na codzienność miasta w jej kulturowym i społecznym wymiarze.

poezja miasta

„Warszawa wierszy” pomyślana została jako spójny cykl wzajemnie dopełniających się działań artystycznych, edukacyjnych i społecznych, które mają zachęcać do wchodzenia w aktywną i twórczą relację ze słowem będącym fundamentem kultury i podstawowym narzędziem międzyludzkiej komunikacji. Są to działania inspirujące do czytania – uważnego i pogłębionego,

poszukującego prawdy i sensu, otwartego na spotkanie z tajemnicą. Poezja – stanowiąca ważną część polskiej tożsamości kulturowej – powinna być czytana szczególnie wnikliwie i odważnie, a jednocześnie w sposób lojalnie uobecniający wartości, które są w nią wpisane. „Warszawa wierszy” ma być okazją do inicjowania i prowadzenia takiej lektury. Nasze działania mają też performatywnie uobecniać kulturową i społeczną wartość obcowania zarówno z poezją, jak i z namysłem nad nią, a przez to mają wskazywać na potrzebę i wagę twórczej aktywności, uruchamiania wyobraźni, pielęgnowania wolności oraz rozbudzania w sobie i w innych „zmysłu udziału” – rozumianego zwłaszcza jako impuls do aktywnego uczestniczenia w kulturze i brania za nią odpowiedzialności.

W naszym zamyśle ważne są działania przygotowujące (warsztaty, lekcje czytania, akcje informacyjne, obecność w sieci), które w miesiącach poprzedzających festiwalową kulminację tworzyć mają społeczność zaangażowaną w sam festiwal, ale też – szerzej – w aktywne i twórcze poszerzanie obszaru pogłębionej obecności poezji w przestrzeni społecznej i w życiu konkretnych osób (również takich, które nie są aktywnymi uczestnikami życia literackiego i rzadko sięgają po książkę – zwłaszcza po tom wierszy).

Ważne jest dla nas także pokazywanie poezji jako formy poznania świata i wyrażania głęboko ludzkich doświadczeń, które często tylko za sprawą wiersza zyskują artykulację. Jednocześnie, wprowadzając wiersze w przestrzeń publiczną, chcemy pokazać, że taka ich obecność – wyzwolona ze szkolnej rutyny, przywrócona życiu, włączona w dyskurs społeczny, uobecniona w realnej przestrzeni miasta – wnosi coś wyjątkowo cennego w świat i w egzystencję każdego z nas.

festiwal Warszawy

„Warszawa wierszy” – jako coroczne wydarzenie związane z poezją, realizowane w formule festiwalu i jednocześnie obudowane towarzyszącymi mu działaniami wpisującymi poezję w tkankę miasta – ma być przedsięwzięciem istotnym kulturowo i edukacyjnie, a zarazem zorientowanym społecznie i możliwie szeroko oddziałującym. Takiego festiwalu poetyckiego w Warszawie brakuje. Sądzymy, że „Warszawa wierszy” – odbywająca się cyklicznie i stopniowo rozwijana, integrująca różne środowiska twórcze – może ten brak wypełnić.

Paweł Próchniak